

ІЛ'ЮК Д. Д.,
магістр права,
співробітник юридичної служби
(Міністерство оборони України)

УДК 342.56:342.57

DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2023.3.28>

ВЗАЄМОДІЯ СУДОВОЇ ВЛАДИ ТА ГРОМАДСЬКОСТІ: ДЕЯКІ АСПЕКТИ ТЕРМІНОЛОГІЧНОЇ ВИЗНАЧЕНОСТІ

У статті проаналізовано термінологічні особливості визначення понять «судова влада» і «громадськість» в контексті їх взаємовідносин.

Сформовано підхід до визначення судової влади як самостійної гілки влади, що належить судам, які утворюють єдину судову систему, єдність якої забезпечується єдиними засадами організації та діяльності судів.

Громадськість, в контексті взаємовідносин із судовою владою, визначено як групу людей, яка складається з окремих осіб і організацій, що діють згідно із національним законодавством або практикою, об'єднаних за певних обставин спільним інтересом для його захисту, які у взаємодії із судовою владою: по-перше, своїми діями приймають активну участь в житті суспільства та держави; або по-друге, на чій свободи, права, інтереси, обов'язки, можливості їх реалізації можуть вплинути або впливають рішення (дії, бездіяльність) судової влади, її посадових і службових осіб. Окрему увагу приділено питанням типологізації поняття «громадськість» за ступенем її активності, юридичного зв'язку із державою, а також за рівнем організованості.

Запропоновано найбільш прийнятну та ефективну форму взаємодії судової влади та громадськості, яка повинна носити характер діалогової, тобто форму спільної діяльності та взаємного позитивного впливу одне на одного, яка спрямована на подолання суперечливості інтересів за допомогою фактичних зв'язків прямої та опосередкованої комунікації, не заборонених чинним національним та міжнародним законодавством.

Крім цього розглянуто можливі рівні взаємодії судової влади та громадськості, які дозволять громадськості бути поінформованими про діяльність судової влади та бути почутими нею, а також приймати безпосередню участь в діяльності судової влади у формах, передбачених законодавством.

Ключові слова: *судова влада, суди, громадськість, взаємодія судової влади і громадськості, типологізація громадськості, діалогова взаємодія суду.*

Hiuk D. D. Interaction between the judiciary and the public: some aspects of terminological definition

The article examines the terminological peculiarities of the concepts of "judicial authority" and "public" in the context of their mutual relations.

An approach to the definition of judicial power as an independent branch of power belonging to the courts that form a union judicial system, the unity of which is ensured by the single principles of the organization and operation of the courts, has been formed.

The public, in the context of relations with the judiciary, is defined as a group of people consisting of individuals and organizations acting in accordance with national law or practice. They are united under certain circumstances by a common interest for its protection, who, in interaction with the judiciary. First, by their actions,

they take an active part in the life of society and the state or, secondary, whose freedoms; rights, interests, obligations, and opportunities for their implementation may be affected; or are affected by the decisions (actions, inaction) of the judiciary, its officials. Given particular attention to the issues of typology of the concept of "society" according to the degree of its activity, legal connection with the state, as well as according to the level of organization.

The most acceptable and effective form of interaction between the judiciary and the public is dialogic interaction in its nature. This dialogic interaction must be joint activity and mutual positive influence on each other, which is aimed at overcoming conflicting interests with the help of actual links of direct and indirect communication, not prohibited by the current national and international legislation.

In addition, possible levels of interaction between the judiciary and the public are considered. These levels will allow the public to be informed about the activities of the judiciary and to be heard by it, as well as to take direct part in the activities of the judiciary in the forms provided for by law.

Key words: *judiciary, courts, the public, interaction between the judiciary and the public, typology of the public, dialogical interaction of the court.*

Вступ. Незалежна та авторитетна судова влада є однією з ознак демократичності суспільства, а повага до неї – запорука стабільності правової держави. Досягнення найбільш значущих результатів в цьому аспекті можливі лише за умови взаємодії, синергії громадськості та судової влади як незалежної гілки державної влади з дієвими механізмами громадського контролю за її діяльністю. Водночас чіткість розуміння окресленої проблеми починається лише тоді, коли йдеться про конструювання понять і виявлення специфіки застосування вже наявних, які актуалізують предмет дослідження. Сучасні доктринальні розвідки у площині взаємодії громадськості та судової влади переконують про доцільність створення єдиного несуперечливого термінологічного апарату та вироблення загальних базових правових понять для їх однакового розуміння й застосування як у теоретичній, так і в практичній площині. В іншому разі термінологічні неузгодженості неминуче негативно вплинуть на правозастосовну та правоінтерпретаційну практику. Враховуючи вищевикладене, першочерговим завданням в цьому контексті постає необхідність визначення понять «судова влада», «громадськість», а також термінологічної взаємодії «судова влада – громадськість».

Сутність термінів «громадськість», «судова влада» у контексті різних наукових праць досліджували такі вчені, як: Ш. Арнштейн, В. Болотова, Б. Гребенюк, І. Громко, М. Денисюк, Д. Дьобі, П. Каблак, А. Крупник, В. Королько, Г. Мороз, В. Москавець, В. Навроцький, Т. Топольницька, В. Кравчук, О. Скрипнюк, І. Гриценко, М. Погорецький та інші.

Постановка завдання. Метою даного дослідження є розкриття змісту понять «громадськість» та «судова влада» у площині їх термінологічної взаємодії для формування несуперечливого понятійного апарату, який дозволить прибрати термінологічну неузгодженість як в подальших наукових розвідках, так і в правозастосовній практиці.

Результати дослідження. Незважаючи на те, що до сьогодні більшість складових поняття «судова влада» вченими вже знайдено, досягти ясності у з'ясуванні його сутності все ж не вдалося. Розуміння поняття та сутності судової влади в правовій доктрині поділяється на декілька напрямків. Розповсюдженим серед них є визначення судової влади за ознакою владного суб'єкта, тобто через систему органів, що її опосередковують (судову систему). Іншим підходом до визначення судової влади є спроби виразити її зміст через специфіку владних повноважень судових органів чи форму судової діяльності, чим весь процес реалізації судової влади зводиться лише до правосуддя. В той час як згідно з теорією поділу державної влади, судова влада – самостійна й незалежна сфера публічної влади, однією з функцій якої, на одному рівні з функціями формування органів суддівського самоврядування, контролю за додержанням законності та обґрунтованості рішень і дій держав-

них органів і посадових осіб тощо, є здійснення правосуддя, що визначає її роль та місце в системі публічної влади.

Більш комплексним видається підхід до визначення судової влади як самостійної гілки влади, що належить судам, які утворюють єдину судову систему, єдність якої забезпечується єдиними засадами організації та діяльності судів, а головними завданнями є вирішення на основі закону соціальних конфліктів між державою та громадянами, самими громадянами, громадянами та юридичними особами; юридичними особами між собою; контроль за конституційністю законів; захист прав громадян в їх відносинах з органами виконавчої влади та посадовими особами, контроль за додержанням прав громадян при розслідуванні злочинів та проведенні оперативно-розшукової діяльності, встановлення найбільш значущих юридичних фактів [1, с. 27]. Водночас, на наше переконання, вищезгадане визначення потребує декількох уточнень. В першу чергу, в запропонованій дефініції необхідно замінити термін «громадяни» у всіх відмінках і числах на термін «фізичних осіб», що в більшій мірі відповідає положенням ст. 55 Конституції України [2] та розширить коло суб'єктів, яких стосується визначення. По-друге, судова влада не може здійснювати контроль за конституційністю законів, оскільки відповідно до ст. 147 Основного Закону це є виключною компетенцією Конституційного Суду України, який не входить до системи судоустрою України, яка визначена ст. 17 Закону України «Про судоустрій та статус суддів» та наділений зовсім іншими повноваженнями, відмінними від здійснення правосуддя [3, с. 34].

Термін «громадськість» у різних словосполученнях зустрічається у близько 2600 нормативно-правових актах України: «інформування громадськості», «відкрито для громадськості», «громадський контроль», «ознайомлення громадськості», «залучення громадськості» тощо.

Безпосереднє визначення поняття «громадськість» та його суб'єктного складу зустрічається в міжнародних актах та актах національного законодавства. До основних можемо віднести: Конвенцію про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля (1998 р.); Протокол про стратегічну екологічну оцінку до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (2003 р.); Протокол про реєстри викидів і перенесення забруднювачів (2003 р.); Законах України «Про оцінку впливу довкілля», «Про стратегічну екологічну оцінку»; Положенні про участь громадськості у прийнятті рішень у сфері охорони довкілля [4–9]. В розумінні зазначених актів, громадськість – це одна або більше фізичних чи юридичних осіб, їх об'єднання, організації або групи, які діють згідно з національним законодавством або практикою.

Дещо вужче суб'єктний склад «громадськості» наведено в ст. 21 Закону України «Про запобігання корупції». Так, в розумінні згаданого Закону, громадськістю є громадські об'єднання, їх члени або уповноважені представники, а також окремі громадяни. В наведеному визначенні залишено поза увагою групи фізичних чи юридичних осіб, що не в повній мірі відповідає ст. 26 Конституції України та ч. 1 ст. 3 Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства», якими встановлено, що іноземці та особи без громадянства, що перебувають в Україні на законних підставах, користуються тими самими правами і свободами, а також несуть такі самі обов'язки, як і громадяни України, – за винятками, встановленими Конституцією, законами чи міжнародними договорами України [2; 10]. До цих винятків, в контексті розгляду питання взаємовідносин «судова влада – громадськість», варто віднести право виключно громадян, а не громадськості в цілому, брати участь в управлінні державними справами, яке закріплено в ст. 38 Конституції України.

З точки зору семантики, поняття «громадськість» можна розуміти як: 1) одну або декілька фізичних або юридичних осіб, з ким соціальна організація вступає в контакт як всередині (службовці, співробітники, працівники, члени громадських організацій і т. ін.), так і за її межами; 2) активна частина суспільства, яка виражає його думку; 3) сукупність організацій та представників будь-якої групи людей.

У тлумачних словниках громадськість визначається здебільшого як: 1) суспільство, передова його частина, що виражає його думку; 2) частина суспільства, яка бере активну участь у житті цього суспільства і виражає думку цієї частини суспільства; 3) громадські організації; 4) громадська думка, суспільство; 5) та частина суспільства, колективу тощо, яка найбільш активно бере участь в його житті, визначає основні напрямки його розвитку, користується великим впливом, повагою [12, с. 631].

Узагальнюючи позицію українських науковців, Б. Гребенюк приходять до висновку, що в цілому в науковому середовищі є консенсус у визначенні поняття «громадськість» як певного прошарку соціально активного населення, яке на добровільних засадах бере участь у вирішенні тих чи інших проблем у житті держави [13, с. 127].

Дещо інший підхід застосовується у теорії публік рілейшинз (зв'язків з громадськістю), відповідно до якого, під поняттям «громадськість» розуміють будь-яку групу людей або ж й окремого індивіда, які так чи інакше пов'язані з життєдіяльністю організації або установи. Це можуть бути її власні службовці, члени об'єднання співвласників багатоквартирного будинку, працівники засобів інформації, державні службовці, видатні особистості тощо [14, с. 11]. Безумовно, що з огляду на завдання, які ставляться перед науковцями у питаннях дослідження зв'язків з громадськістю така понятійна конструкція є доволі прийнятною, оскільки охоплює найбільш широке коло суб'єктів.

Принциповою ознакою, яка відрізняє підхід до визначення досліджуваного поняття, запропонований Б. Гребенюком та тим, який застосовується у теорії публік рілейшинз є обов'язковість соціальної активності громадськості, а не просто пасивне споживання інформації чи перебування в стані «об'єкта впливу». На перший погляд, саме ця ознака відрізняє громадськість від громади, суспільства чи, наприклад, аудиторії лекційної зали. Такий підхід співзвучний з тим, який запропонував американський філософ Джон Дьюї у своїй праці «Демократія і освіта», в якій він активно досліджував питання громадськості [13, с. 34]. Філософ підкреслював, що громадськість – це не тільки свобода, а й відповідальність перед суспільством, і що громадськість породжується самою суспільністю. Важливим аспектом для Дьюї є знання громадянами загальної інформації про структуру держави, її закони та політичні процеси. Він вбачав в цьому основу громадянської культури, яка сприяє глибшому зануренню громадян у демократичні процеси та розумінню відповідальності кожного за дії та рішення, що приймаються. До цього також належить стійке бажання та здатність активно долучатися до громадського життя: приймати активну участь у громадських обговореннях та проектах, контролю за прийнятими владою рішеннями та її діями. Громадськість не може бути пасивним споживачем політики та прийнятих рішень, а повинна бути залучена до процесу їх створення та впровадження, бути активним учасником управління суспільством.

З огляду на викладене, приходимо до висновку, що до громадськості ми можемо віднести будь-яку активну групу людей, які своїми діями приймають активну участь в житті суспільства та держави для задоволення певного спільного інтересу. Однак, з огляду на зазначену дефініцію невизначеними залишаються питання: Чи можемо ми віднести до суб'єктного складу громадськості окремого індивіда? Чи необхідно групі осіб вчинити певні активні дії, щоб вважатись громадськістю?

Стосовно першого питання, цілком справедливим буде зазначити, що, в контексті взаємодії із судовою владою, окремий індивід звертаючись до суду має на меті в першу чергу захистити свій приватний інтерес, який був порушений. Однак, захист в суді приватного інтересу окремої особи може мати своїм наслідком позитивний результат для суспільства в цілому або ж для певного кола осіб. Найбільш яскравим підтвердженням цього є справи про визнання акта суб'єкта владних повноважень нечинним в порядку адміністративного судочинства. До прикладу, в лютому 2022 р. військовослужбовиця Збройних Сил України звернулася до суду з позовом, яким просила визнати протиправним та нечинним, зокрема, підпункт 16 пункту 116 Положення про проходження громадянами України військової служби у Збройних Силах України, затверджене Указом Президента України від 10 грудня 2008 р. № 1153/2008, яким передбачалось увільнення від посади та виведення військовос-

лужбовця в розпорядження відповідного командира у разі перебування першого у відпустці по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку (шестирічного – за медичними показниками) – до закінчення відпустки по догляду за дитиною. Рішенням Касаційного адміністративного суду у складі Верховного суду України від 15 листопада 2022 р. позов було задоволено та визнано згаданий підпункт Положення протиправним та нечинним.

Таким чином, звернувшись до суду за задоволенням свого приватного інтересу було задоволено певний суспільний інтерес військової громадськості, чії права були порушені та унеможливлено порушення таких прав в майбутньому.

Цей приклад є частково й відповіддю на друге поставлене питання. На наше переконання, громадські кола в суспільстві вирізняє спільність їх інтересів, які можуть мати вплив на значну частину суспільства. З такої точки зору, логічним буде поділяти громадськість на активну (частина суспільства, яка активно приймає участь у його житті та житті держави) та пасивну (тобто, ту, яка не приймає активної участі в житті суспільства і держави, однак така діяльність буде мати вплив на їх приватні інтереси).

Такий підхід доповнює класичну типологізацію громадськості (запропоновану А. Крупником), яка поділяє останню на організовану (органи самоорганізації населення, ЗМІ, громадські, профспілкові та інші об'єднання, політичні партії тощо) та неорганізовану (громадяни та їх сім'ї, які представляють власні інтереси здебільшого ситуативно) [14].

Як ми бачимо, з наведеного вище, поняття «громадськість» здебільшого розглядається з точки зору національного законодавства тої чи іншої держави, що, на наш погляд, суттєво обмежує його зміст. Сучасні тенденції глобалізації суспільства, міждержавної кооперації, внаслідок чого утворюються міждержавні союзи, як то Європейський Союз, чи міжнародні неурядові організації із захисту найсуттєвіших інтересів суспільства на території декількох держав, змушує оновити погляди на визначення поняття «громадськість», його типологізацію. В підтвердження цього можна зазначити наступне: 1) створення міждержавних союзів призводить до ухвалення спільних правових актів, які прямо впливають на інтереси тих чи інших суспільних груп, відтак у громадськості, яка представляє інтереси цих суспільних груп, виникає право вливати на прийняття таких актів, а також захищати свої інтереси в межах всього міждержавного союзу; 2) сьогодні неможливо заперечувати високий рівень впливу та авторитету ряду міжнародних неурядових організацій у захисті найбільш суттєвих інтересів на території багатьох країн, до складу яких можуть входити як громадяни України, так і іноземці.

З огляд на зазначене, доцільним буде поділяти громадськість за такою ознакою – ступінь юридичного зв'язку із державою. За ступенем юридичного зв'язку із державою громадськість можна поділяти на: а) громадян; б) іноземців та осіб без громадянства; в) змішану. Така додаткова ознака типологізації громадськості дозволить більш чітко структурувати подальші наукові розробки в питаннях її взаємодії із судовою владою, а також суттєво поглибити зміст цієї взаємодії.

В контексті взаємовідносин громадськості із судовою владою доцільно визначити поняття «громадськість» як будь-яку групу людей, яка складається з окремих осіб і організацій, що діють згідно із національним законодавством або практикою, об'єднаних за певних обставин спільним інтересом для його захисту, які у взаємодії із судовою владою: 1) своїми діями приймають активну участь в житті суспільства та держави; або 2) на чії свободи, права, інтереси, обов'язки, можливості їх реалізації можуть вплинути або впливають рішення (дії, бездіяльність) судової влади, її посадових і службових осіб.

Змістом взаємовідносин судової влади і громадськості є комплекс зв'язків, взаємних юридичних прав та обов'язків, які формуються в процесі їх взаємодії. З огляду на зазначене, особливої уваги потребує проблема наукового обґрунтування та розроблення дієвих концепцій їх взаємодії.

Ефективність цієї взаємодії напряму залежить від форм, в яких вона може здійснюватися, які в свою чергу повинні позитивно впливати на якість сервісної функції, яку забезпечує судова влада у суспільстві.

В залежності від ступеня впливу суспільства на ухвалення рішень суб'єктами владних повноважень можна виділити вісім рівнів громадської участі, запропоновані Шеррі Арнштейном. До них відносяться: маніпулювання, терапія, інформування, консультація, врахування думки, партнерство, делегування повноважень, громадський контроль [15].

Безумовно, деякі з наведених рівнів громадської участі можуть нести в собі негативний вплив на взаємодію судової влади і громадськості (маніпулювання, терапія) або ж обмежені можливості безпосередньої участі громадськості в прийнятті рішень (інформування, консультація, врахування думки), однак інші із запропонованих (партнерство, делегування повноважень, громадський контроль) можуть лягти в основу для побудови якісної діалогової взаємодії судової влади і громадськості.

Питання удосконалення механізму взаємодії, який би створив ефективний діалог між судовою владою і громадськістю вже неодноразово підіймалось як серед науковців, так і серед представників суддівської влади. Як першими, так і другими, наголошується, що такий механізм взаємодії потребує суттєвого коригування та системної співпраці не тільки у питаннях широкого інформування громадян, але і в перспективах постійного діалогу з громадськістю [16].

Провівши теоретичний аналіз взаємодії влади і громадськості, взаємодію між ними можна визначити як інтеракцію, що супроводжується, зокрема, комунікативними процесами. Відповідно взаємодію органів влади і громадськості можна розвивати в трьох напрямках: а) впровадження засад нових моделей державного управління; б) узагальнення досвіду розгалуженої мережі громадських організацій та варіативності багаторівневості соціального діалогу; в) аналізу структури та змісту діяльності спеціалізованого органу, спрямованого на координацію взаємодії влади і громадськості [17].

Громадське життя є складною системою взаємоспрямованих дій суб'єктів, у ході яких відбувається обмін, взаємна обумовленість і взаємопроникнення їх діяльності. Характер взаємодії залежить від інтересів учасників і висунутих ними вимог. Серед видів взаємодії можна виділити: співробітництво, яке ґрунтується на взаємній підтримці та міцних зв'язках учасників; змагання, базисом якого виступають конкретні основи, при наявності спільних інтересів і цінностей; боротьба, яка виражає гостре суперництво. В позитивному розумінні, форми взаємодії пов'язані із зміцнення відносин і взаємною довірою, партнерством і співпрацею при виробленні спільних рішень. У процесі такої взаємодії складається певна рівновага, що підтримується системою дій і протидій, а результатом – компромісне і успішне вирішення проблем. Позиції і пропозиції різних соціальних суб'єктів доповнюють один одного, поєднуються і взаємно збагачуються [18].

В чому ж полягає суть «взаємодії» у контексті взаємовідносин «судова влада – громадськість»? Перш за все така взаємодія повинна носити характер діалогової. Повертаючись до національних реалій механізму взаємодії судової влади та громадськості, слід зауважити про необхідність набуття нею саме такого характеру. Керуючись вищезгаданою методологічною основою Т. Топольницька та І. Громко у своїх дослідженнях діалогу між владою і громадськістю, характеризують його як соціальний механізм вирішення складних суспільних проблем, в основі яких лежать взаєморозуміння та партнерство [19, с. 319].

На відміну від філософського та соціологічного підходів до визначення поняття «взаємодія», які описують її в загальнотеоретичному розумінні, перед представниками юриспруденції постає складніше та практичніше завдання – структурування та обмеження таких взаємовідносин у правовому полі. Така постановка питання актуалізується В. Навроцьким, який зазначає: «взаємодія структурується нормами, які певною мірою направляють і обмежують вибір засобів для досягнення відповідних цілей, при чому, важливо брати до уваги те, як породжуються правила поведінки, в яких умовах функціонують норми і цінності, як вони наділяються значеннями в ході самої діяльності» [20]. Беручи за основу все вищесказане, вважаємо, що в питаннях напрацювання та запровадження форм взаємодії судової влади та громадськості необхідно застосовувати збалансований підхід, який повинен бути закріплений у відповідних нормах права, не призводити до дисбалансу повноважень, а також не

впливати негативно на незалежність суддів та суду. Взаємодія, фундаментом якої виступає діалог дозволяє подолати відстань непорозуміння між судовою владою та громадськістю, об'єднати зусилля судової влади і громадськості для забезпечення якісної сервісної функції, яку здійснює судова влада. Відтак, діалогова взаємодія судової влади і громадськості – форма спільної діяльності та взаємного позитивного впливу одна на одну, спрямована на подолання суперечливості інтересів за допомогою фактичних зв'язків прямої та опосередкованої комунікації, не заборонених законодавством. Діалогова взаємодія судової влади і громадськості також передбачає здійснення громадського контролю за судовою владою з метою ефективного виконання нею своїх завдань в інтересах суспільства. Громадськість безпосередньо або опосередковано може брати участь у формуванні судової влади та здійсненні громадського контролю над нею [21].

Водночас, варто зазначити й про зворотні напрямки взаємного впливу судової влади на громадськість. Зокрема, судова влада у взаємовідносинах з громадськістю впорядковує суспільні відносини у процесі здійснення правосуддя, розглядає і вирішує спори за зверненнями громадян та юридичних осіб, гарантуючи законність і правопорядок; забезпечує кожному право на справедливий суд та повагу до інших прав і свобод гарантованих Конституцією та законами України; здійснює правоінтерпретаційну функцію, даючи роз'яснення рекомендаційного характеру з питань застосування законодавства на основі узагальнення судової практики; виявляє повагу до всіх, хто постає перед судом чи звертається до суду, надає якісні послуги; підвищує правосвідомість, правову культуру громадян, формує знання про права, їх захист тощо.

Висновки. Узагальнюючи все вищесказане, відзначимо, що судова влада є самостійною гілкою влади, яка належить судам, що утворюють єдину судову систему, єдність якої забезпечується єдиними засадами організації та діяльності судів, головними завданнями якої є вирішення на основі закону соціальних конфліктів між державою та фізичними особами, самими фізичними особами, фізичними та юридичними особами; юридичними особами між собою; захист прав фізичних осіб в їх відносинах з органами виконавчої влади та посадовими особами, контроль за додержанням прав фізичних осіб при розслідуванні злочинів та проведенні оперативно-розшукової діяльності, встановлення найбільш значущих юридичних фактів.

В контексті взаємовідносин громадськості із судовою владою, громадськість – це група людей, яка складається з окремих осіб і організацій, що діють згідно із національним законодавством або практикою, об'єднаних за певних обставин спільним інтересом для його захисту, які у взаємодії із судовою владою: по-перше, своїми діями приймають активну участь в житті суспільства та держави; або по-друге, на чій свободи, права, інтереси, обов'язки, можливості їх реалізації можуть вплинути або впливають рішення (дії, бездіяльність) судової влади, її посадових і службових осіб. В свою чергу, за ступенем активності громадськість поділяється на активну та пасивну; за ступенем юридичного зв'язку із державою на громадян, іноземців та осіб без громадянства, а також змішану; за рівнем організованості на організовану та неорганізовану.

В основі взаємовідносин судової влади та громадськості повинен бути діалог на якому будуватиметься їх ефективна взаємодія. Пропонуємо визначити взаємовідносини судової влади та громадськості як діалогову взаємодію, тобто форму спільної діяльності та взаємного позитивного впливу одне на одного, яка спрямована на подолання суперечливості інтересів за допомогою фактичних зв'язків прямої та опосередкованої комунікації, не заборонених національним та міжнародним законодавством.

Діалогова взаємодія судової влади та громадськості повинна відбуватись на більш високих рівнях громадської участі, які дозволять громадськості бути поінформованими про діяльність судової влади та бути почутими нею (інформування, консультація, врахування думки), а також приймати безпосередню участь громадськості в діяльності судової влади у формах, передбачених законодавством (партнерство, делегування повноважень, громадський контроль).

Список використаних джерел:

1. Гриценко І.; Погорецький М. Судова влада в Україні: до визначення поняття. *Право і суспільство*. 2012. № 2. С. 23–27.
2. Конституція України: Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>.
3. Черновський О., Іл'юк Д. Окремі питання практичної реалізації нової концепції судової реформи. *Європейські перспективи*. 2021. С. 34–39. URL: 10.32782/EP.2021.6.
4. Конвенція про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля (Орхуська конвенція) : Конвенція ООН, ратифікована Законом України від 06.07.1999 № 832-XIV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_015#Text.
5. Протокол про стратегічну екологічну оцінку до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті : Протокол до Конвенції ООН, ратифікований Законом України від 01.07.2015 № 562-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_b99#Text.
6. Протокол про реєстри викидів і перенесення забруднювачів : Протокол ООН від 21.05.2003 № 995_c13. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_c13#Text.
7. Про оцінку впливу на довкілля : Закон України від 23.05.2017 № 2059-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19#Text>.
8. Про стратегічну екологічну оцінку: Закон України від 20.03.2018 № 2354-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19#Text>.
9. Положення про участь громадськості у прийнятті рішень у сфері охорони довкілля : наказ мінприроди України від 18.12.2003 № 168. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0155-04#Text>.
10. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства : Закон України від 22 вересня 2011 року № 3773-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3773-17#Text>.
11. Гребенюк Б. Теоретико-методологічні підходи до розкриття термінів “громадянське суспільство” та “громадськість”. *Інвестиції практика та досвід*. 2018. № 12. С. 125–131.
12. Московець В. Громадськість як інститут громадянського суспільства. *Вісник ХНУВС*. 2011. № 2 (53). С. 37–43.
13. Дьюї Д. Досвід і освіта; пер. з англ. М. Василечко. Л. : Кальварія, 2003. 84 с.
14. А. Крупник. Громадський контроль: сутність та механізми здійснення. *Теоретичні та прикладні питання державотворення. Он-лайн збірник наукових праць ОРІДУ НАДУ при Президентові України*. 2007. № 1
15. Арнштейн Ш. A Ladder of Citizen Participation. *Journal of the American Planning Association*. 1969. № 35 (4). С. 216–224.
16. Створено прес-центр судової влади та громадську раду при раді суддів України: стаття. URL: <https://zib.com.ua/ua/print/97356.html>.
17. Крутій О. Комплексний механізм взаємодії органів влади і громадськості. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21D BN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/DeVu_2010_1_28.pdf.
18. Алексєєв А., Липовська Н. Взаємовідносини держави та суспільства. Дніпро : ГРАНІ, 2019. 172 с.
19. Топольницька Т., Громко І. Удосконалення діалогу органів влади і громадськості. URL: <http://elar.nung.edu.ua/bitstream/123456789/7239/1/6838p.pdf>.
20. Навроцький В. Когнітивізм, інституціоналізм і семантика соціальних значень. Філософські проблеми гуманітарних наук: зб. праць. URL: <http://www.info-library.com.ua/books-book-203.html>.
21. Каблак П. Взаємовідносини судової влади та громадськості (правові і організаційні аспекти) : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.10. Львів, 2015. 211 с.

